

Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje

Ulica Republike Austrije 16

10 000 Zagreb

PREDMET: Primjedbe uz inačicu *Hrvatskoga pravopisa* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje

Poštovani,

na vašu zamolbu dostavljamo vam primjedbe Uredništva Glasa Koncila uz inačicu *Hrvatskoga pravopisa* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje:

»Glas Koncila« u svojem 50-godišnjem »životu« promijenio je više pravopisa. Ipak, uvijek smo nastojali držati se koliko je najviše moguće službenoga pravopisa. Kako je u današnje vrijeme u Hrvatskoj u uporabi više pravopisa, zaključili smo da nam najviše odgovara »Hrvatski pravopis« Matice hrvatske čiji su autori L. Badurina, I. Marković i K. Mićanović. Razlog je toj odluci što je on, po našem mišljenju, od svih današnjih pravopisa najsustavniji i najsuvremeniji te slijedi razvoj hrvatskih pravopisa kroz povijest bez velikih i naglih promjena. Držimo da hrvatski pravopis treba biti fonološko-morfološki, tj. da se u okviru jedne riječi piše, koliko je to moguće, fonološki, a da se u međurječnim vezama piše morfološki. Velike promjene u pravopisu samo dovode do sve većeg broja »nepismenih«. Uglavnom smo nastojali da u »Koncilu« što više održimo način pisanja kakav je više-manje primijenjen u izdanjima »crkvenih« knjiga, u prvome redu u hrvatskome prijevodu Biblije, konkretno u tzv. »zagrebačkoj Bibliji« ili u Jeruzalemskoj Bibliji, jer je Biblija najčitanija knjiga među kršćanima vjernicima.

Novi hrvatski pravopis koji priprema Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje pozdravljamo stoga u smislu da on želi pomiriti dosadašnje aktualne pravopise i da konačno želi pravopisna pravila normirati da više ne bude nepotrebnih dubleta (*podaci/podatci, strelica/strjelica*) ni tripleta (*prvenac/prvjenac/prvijenac*), ali ne bismo željeli da on »izmišlja« nešto novo i da se još više udaljava od dosadašnje pravopisne prakse.

Rekli smo da se »Glas Koncila« u glavnim crtama drži Matičina »Hrvatskog pravopisa«, no neka smo njegova rješenja promijenili odnosno prilagodili svojim shvaćanjima. Uglavnom se to odnosi na pisanje velikoga i maloga početnog slova. Ovdje ćemo ukratko iznijeti kako se mi odnosimo prema tom pitanju.

Počnimo od riječi *crkva*. U »Glasu Koncila« i uopće u vjerskim, kršćanskim knjigama i novinama ta se riječ upotrebljava uglavnom u dva značenja: 1) 'zgrada u kojoj se vrši služba Božja' – u tom je značenju uvijek pišemo malim početnim slovom (npr. *crkva sv. Marka*); 2) 'zajednica ljudi koji vjeruju u nauk što ga je Krist naučavao, primaju sakramente koje je on ustanovio, slušaju poglavarstvo koje je on postavio' – tada je uvijek pišemo velikim početnim slovom (bilo da stoji samostalno ili u kakvoj sintagmi, npr. *Katolička Crkva, Srpska pravoslavna Crkva*) jer je shvaćamo kao vlastito ime, tj. doživljavamo je kao živu zajednicu, kao Tijelo Kristovo. Naime, u katoličkom pisanju postoje i majuskule štovanja – reverencijalne majuskule.

Pisanje npr. *Župa sv. Jeronima* podrazumijeva župu kao ustanovu i piše se prva riječ velikim početnim slovom. Međutim kada riječ *župa* upotrebljavamo kao opći, teritorijalni naziv, tada ćemo je pisati malim početnim slovom, npr. *rođen je u župi sv. Jeronima*.

Još nekoliko napomena o pisanju riječi *crkva* 'zgrada...'. Rečeno je da se riječ *crkva* u ovom značenju piše malim početnim slovom. Iza nje se i kratica *sv.* odnosno riječ *sveti* piše malim početnim slovom (*crkva sv. Josipa*). Ali ako se riječ *crkva* izostavi, tada se *sveti* piše velikim početnim slovom (*Bio sam na misi u Svetome Josipu*). Kao *crkva* jednako se ponaša i riječ *katedrala* (*katedrala sv. Stjepana*).

Atribut kojim se označuje stupanj svetosti, dakle, piše se malim početnim slovom: *sveti Nikola Tavelić, blaženi Alojzije Stepinac, sluga Božji fra Ante Antić...*

Kako imenicu *Bog* u značenju 'vrhovno biće koje ni od koga ne potječe, koje je svijet stvorilo i njime upravlja' pišemo velikim početnim slovom, tako ćemo pisati i pridjev *Božji*.

Kod službenih, kanonskih naziva redovničkih redova i družba piše se prva riječ velikim početnim slovom a ostale riječi samo ako su vlastita imena: *Red manje braće, Družba Isusova, Kćeri Božje ljubavi...* Kod latinskih naziva redova i družba uobičajeno je da se sve riječi, osim veznika i prijedloga, pišu velikim početnim slovom: *Ordo Praedicatorum, Adoratrices Sanguinis Christi, Ancillae a Puero*

Iesu... Nazivi pripadnika pojedinih redova i družba pišu se malim početnim slovom: *karmelićanin, salezijanac, milosrdnica, kći Božje ljubavi...*

Neslužbeni, kurentni nazivi redova i družba pišu se malim početnim slovom: *dominikanski red, franjevački red, sestre milosrdnice...*

Samo se vrhovni poglavar Crkve iz počasti (kad se piše bez imena) piše velikim početnim slovom (*Papa/Sveti Otac*), ostali se visoki dužnosnici pišu malim početnim slovom (*kardinal, biskup...*). Jedino se u izravnom obraćanju sve titule pišu velikim početnim slovom: *Vaša Svetosti* (Papa), *Uzoriti* (kardinal), *Preuzvišeni* (biskup)...

Velikim se početnim slovom pišu nazivi molitava: *Očenaš, Zdravomarija, Angelus...*

Nazivi sakramenata pišu se malim početnim slovom: *sakrament pokore/ispovijed, pričest, svećenički/sveti red...*

Misa i svi dijelovi mise pišu se malim početnim slovom (*konventualna misa, mlada misa, prikazanje, pretvorba, služba riječi...*).

Blagdani se pišu velikim početnim slovom: *Uskrs, Božić...*

Vremena crkvene godine pišu se malim početnim slovom: *advent/došašće, korizma...*

Kod dvočlanih i višečlanih naziva, kada su u službi vlastitoga imena, pišu se velikim početnim slovom sve riječi osim prijedloga i veznika: *Gospa od Snijega, Kraljica Svete Krunice, Kraljica Mira; Sveta Braća* (Ćiril i Metod), *Sveta Obitelj* (Josip, Marija i Isus), *Sveti Križ* (Križ Otkupitelj), *Sveti Spas...*

S poštovanjem,
Uredništvo Glasa Koncila